

7.
MINISTERSTWO
SPRAW WOJSKOWYCH

Do prezydenta

Naczelnemu Wodzowi.

ae
1900/51. J.L.

WNIOSKI I DECYZJE KOMISJI ZWOŁANEJ PRZEZ PANA
MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH W CELU ROZPATRZENIA
I ZADECYDOWANIA SPRAWY UZBROJENIA ARMJI POLSKIEJ.

Komisja po wysłuchaniu sprawozdania obydwóch Wice-Ministrów
i na zasadzie wyników przeprowadzonej dyskusji - przysłała do na-
stępujących wniosków co do zamówienia broni ręcznej:

1. Proponowany przez Rząd francuski wzór karabinu Lebel 'a nie od-
powiada nowoczesnym wymaganiom.
2. Ceny wyznaczone przez Rząd francuski za te karabiny i amunicję
do nich są zbyt wygórowane i przewyższają takowe na karabiny np.
Mausera lub Manlichera - czterokrotnie.
3. Dość spora ilość żołnierzy już jest obeznana, wyćwiczona i uzbro-
jona w karabiny systemu Manlichera i Mausera i na wyćwiczenie
tych żołnierzy przy nowym systemie karabinów musiałaby być stra-
cona spora ilość czasu, jak również wszystko tą broń (przeszło
100.000 sztuk) trzeba byłoby odrzucić.
4. Uzbroiwszy całą armję w karabiny systemu Lebel 'a musielibyśmy
natychmiast rozpocząć pertraktację z jakąkolwiek z firm fran-
cuskich, produkujących amunicję do tych karabinów, i, jak to słusz-
nie trzeba oczekiwać, firmy te mogłyby nam wprost dyktować warun-
ki i ceny na urządzenie filji ich w kraju.
5. Jak należy sądzić z tylko co otrzymanego raportu specjalnie dele-
gowanego do Bukaresztu oficera prawdopodobnie będzie można z cza-
sem nabyć większą ilość broni rosyjskiej pozostawionej przez
armję Szczerbaczewa w Rumunji.
6. Jest wszelkie prawdopodobieństwo urządzenia w krótkim czasie w
kraju fabryk, wyrabiających amunicję do karabinów Mausera i Man-
lichera.

150
712

7. We Francji można nabyć około 50.000 karabinów systemu Mausera z odpowiednią ilością amunicji do nich i po cenach stosunkowo tańszych od karabinów systemu Lebel'a.

8. Chociaż karabiny amerykańskie i angielskie technicznie stoją wyżej od karabinów systemu Lebel'a, lecz źródło nabycia ich ze względów politycznych jest niedość pewnym i odwrotnie źródło nabycia systemu Lebel'a jak pod względem politycznym tak i co do szybkości dostarczenia tych karabinów do kraju najwięcej odpowiada wszelkim wymaganiom.

9. W obecnej chwili nie można wcale zagwarantować nabycia potrzebnej ilości karabinów systemu Mausera lub Manlichera.

KOMISJA PRZYSZŁA DO NASTĘPUJĄCEJ DECYZJI:

I. Utrzymać w dalszym ciągu uzbrojenie dwóch dywizji w karabiny systemu Mausera i dwóch dywizji systemu Manlichera.

II. Upoważnić naszą Wojskową Misję we Francji (Generała Romera) do zawarcia natychmiast z Rządem francuskim na jaknajdogodniejszych dla kraju warunkach umowy do zakupu na uzbrojenie już w najkrótszym czasie powołanych roczników - 150.000 karabinów systemu Lebel'a dla piechoty i 50.000 karabinków tegoż systemu dla jazdy z potrzebną ilością przyborów i części zapasowych, 600 kartaczownic Goczkiusa i 5.000 automatycznych pistoletów z odpowiednią ilością amunicji, a także 10.000 szabel.

III. Upoważnić wyżej wymienioną Misję do zawarcia z Rządem francuskim umowy o natychmiastowe dostarczenie do kraju 50.000 systemu Mausera (ewentualnie po połowie z Manlicherem) i 300 kulomiotów maszynowych Maxim'a z odpowiednią ilością amunicji.

IV. Rozpocząć natychmiast pertraktację z jakąkolwiek z firm francuskich o urządzeniu w kraju warsztatów do naprawy broni francuskiej i fabryki amunicji do niej.

V. Jaknajprędzej stworzyć w kraju fabryki amunicji do broni systemu Mausera i Manlichera.

Wojenny Instytut
Archiwum
1918-1919

VI. Natychmiast rozpocząć wszelkie możliwe starania o nabycie broni rosyjskiej i amunicji do niej, pozostawionej przez Rosjan na terenie Rumunii.

Co do uzbrojenia artylerji Komisja przyszła do następujących wniosków:

- 1° Armaty francuskie różnych typów są bezwarunkowo najlepsze ze wszystkich znanych członkom Komisji.
- 2° Francja jest jedynym w obecnej chwili pewnym źródłem nabycia broni zarówno pod względem politycznym jak i możliwości szybkiego dostarczenia takowej do kraju.
- 3° Możliwość nabycia artylerji rosyjskiej, znajdującej się obecnie na terenie Rumunii jest w obecnej chwili jeszcze niepewną i w każdym razie sprawa ta wymagałaby dość długich pertraktacji jak z właścicielem tak również z Rządem rumuńskim i Przedstawicielami państw Ententy.
- 4° Znajdujące się w obecnej chwili na uzbrojeniu artylerji polskiej armaty syst. niemieckich i austriackich są już w znacznym stopniu zużyte, a do większej części ich i amunicja jest na wyczerpaniu.

WOBEC TEGO KOMISJA ZADECYDOWAŁA:

I. Upoważnić Wojskową Misję Generała Romera we Francji do zawarcia z Rządem francuskim umowy na dostarczenie do Polski dla uzbrojenia artylerji Wojsk Polskich (i w b.zaborze pruskim):

750 armat polowych

50 armat ciężkich

220 haubic ciężkich

80 armat konnych

30 armat górskich

z niezbędnymi dodatkowymi przedmiotami, przyrządami, zapasowymi częściami i odpowiednią ilością amunicji.

II. Natychmiast rozpocząć pertraktację z jakąkolwiek z firm francuskich o urządzeniu w kraju fabryk amunicji do artylerji syst. francuskich i warsztatów do naprawy armat.-

Szef Dep. Artyleryjskiego

Karłowicki
Generał-pporucznik

WODZINA WOJSK POLSKICH
ADJUTAN GENERALNA
WARSZAWA
L. Dnia 1900/51 dnia 28 / XI 1919 r.
plik załącz. Wydział

Paryż dnia 26 maja, 1919.

MISSION MILITAIRE POLONAISE
D'ACHATS

Hôtel " LORD BYRON "

16, Rue Lord Byron

PARIS, 8^e

TÉLÉPHONE : ÉLYSÉES 37-73

N^o

MEMORANDUM

aa
1900/91

1.) ZAKUPY dla Wojska polskiego postępują bardzo korzystnie.

Dla 100.000 armji zakupiono prawie całe zapotrzebowanie intendentury, taborowe, bron i amunicję dla piechoty i artylerji, większą część materiału sanitarnego; zapotrzebowanie techniczne jest zabezpieczone; wiele artykułów, zwłaszcza intendenckich, kupiono ze względu na bardzo korzystne warunki, w znacznie większych ilościach niż program wskazywał.

Szczegóły pokazują wykazy pojedynczych departamentów.

2.) Komisja uzyskała u Amerykanów przeważnie niskie ceny, u Francuzów przeciętnie 25 % opustu; oszczędzając tem Państwu kilkaset milionów marek.

Mimo to preliminarz pierwszego zapotrzebowania (dla 100.000 okolo), wynosi mniej więcej 1400 mil. marek; czy wobec tego zakupić potrzeby dla 500.000 ?

3.) Kwestja transportu jeszcze chroma.

Z powodu opozycji Włoch idzie jeden tylko pociąg dziennie przez Włochy.

Obecnie rozpoczęła się z mej inicjatywy, akcja Rządu francuskiego i naszej Reprezentacji celem uzyskania:

2-3 pociągów przez Włochy

1-2 " " Szwajcarje

kilka " " Niemcy.

(po podpisaniu pokoju).

Stworzenia bazy morskiej w Calais .

Odsyłanie eskort jest niezmiernie ważne.

4.) Rząd angielski, z powodów politycznych odmawia nam wszelkiego kredytu, i bezsprzecznie będzie utrudniał zrealizowanie kredytu prywatnego.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

./.

153
118

MISSION MILITAIRE POLONAISE

D'ACHATS

Hôtel " LORD BYRON "

16, Rue Lord Byron

PARIS, 8^e

TÉLÉPHONE : ÉLYSÉES 37-73

N^o

Ponieważ transport morski zależy jedynie od Angli, a zakupy nasze przeważnie od Amerykanów, przeto o zaopatrzenie armji polskiej w wysokim stopniu decyduje sąd Angielski i Amerykański o naszej polityce, z tym sądem liczyć się musimy.

5.) Robota komisji Zakupów przez Sekcję handlową skrepowana być nie może; metody naszej pracy, z natury rzeczy muszą być odmienne.

6.) Wskazuję ponownie na niezbędną gotówkę dla komisji Zakupów.

7.) Bazę w Gdansk i transport kolejowy z tamtąd, z czasem bardzo intensywny, muszą być zapewnione.

8.) Czy lekkich karabinów masz. (Lewis lub Madsen) nie kupimy zaraz ?

9.) Francuzi żądają żebym podpisywał, po części nawet wykonywał odbior materiałów dla dyw. generała Hallera.

a) Brak mi instrukcji co do ilości i jakości materiału, oraz co do cen.

b) Brak mi personalu na tę robotę.

10.) Poznańczycy żądają mej pomocy w zakupie i transporcie materiałów dla nich przeznaczonych.

To niemożliwe : jest wykluczone żeby każda czynność zamówień, odbioru, zakupu, transportu, i t. d. robiona była dwa razy; raz dla armji polskiej, raz dla wojska poznańskiego; ani ja nie mam na to środków, ani Francuzi, Amerykanie, na takie załatwienie się nie zgodzą.

Jedyną wyście jest: Poznańczycy podają swoje zapotrzebowanie Minis. Spraw Wojs., które podaje komisji ogólne zapotrzebowanie.

II.) Jest wskazane przesłanie do Paryża (w dalszym ciągu Angli, i t. d.) misji, celem dokładnego rozpatrzenia uruchomienia przemysłu wojennego, najpierw z komisją w Paryżu, potem w przemysłowych zakładach Francji,

MISSION MILITAIRE POLONAISE

D'ACHATS

Hôtel " LORD BYRON "

16, Rue Lord Byron

PARIS, 8^e

TÉLÉPHONE : ÉLYSÉES 37-73

N°

Anglii, i. t. p.; potem komisja ta miałaby przedstawić Minist. Spraw Wojs. konkretne wnioski i nareszcie współdziałać z "komisją Zakupów" przy ostatecznych konkretnych zamówieniach.

12.) Kwestja poborów i wydatków reprezentacyjnych musiałaby być uregulowana.

13.) Ppułk. Niewiarowski prosi opozwolenie powrotu do Warszawy, ze względów prywatnych; jest możliwe.

14.) Ordery dla funkcjonariuszy zagranicznych były by wskazane.

15.) 7 wozów koronek, t. j. przy
orto do Ambrosy (jakoby "d komit.
nar. P.") do "nasz Polskiego";
śledstwo i tożn?
Wszystko kręcących wiasni kupiec Hofmann
wyjechał do Warsz. 18 wagonów.

Pomer
Gypor.

ja 2

155
124

R A P O R T .

Paryż dnia 27. Maja 1919 r.

Porucznik Szubert, por. Rubach i 2 podoficerów przyjechali dnia 16. b.m. do Paryża i objęli przez Inż. Antosiewicza rozpoczęte roboty. Referatowi przydzielony został por. lotn. Fiszer z Armji Gen. Hallera

ZAKUP U AMERYKANOW

został sperfekcyonowany. Ze zapotrzebowanych samochodów uzyskano:

100	sztuk	G.M.C. Ambulansów	
175	"	Ford	"
100	"	White Chassis	1 1/2 Tonny
141	"	Packard Cargo	3 "
166	"	White Cargo	1 1/2 "3
49	"	Ford Touring Cars	
500	"	Indian Motorcycles	
50	"	Side Cars	
99	"	Dodge Touring Cars	
800	"	Bicycles	
27	"	Cadillac Touring Cars	

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Część tego materiału jest używana przy odbiorze część wybrakowana zostanie. Zarządzono oprócz tego po 4 płaszczy i 6 kieszek dla każdego wozu, po 3 płaszczy i 6 kieszek dla każdego motocykla, po 4 pełne gummy dla każdego chassis ciężarowego i po 3 kompletne gummy dla bicykli. Dostawa części zapasowych za 20% i narzędzi warsztatowych za 10% kwoty zakupna wozów, również przez Amerykanów zapewnioną została. Części te, narzędzia i przybory wybrane zostaną przez Komisye odbiorcze, które w dniach najbliższych wyjeżdżają na punkty koncentracyjne.

PNEUMATYKI urgowane telegraficznie

Minist. Woj. Franc. ma niewielką ilość pozostałą jeszcze do wysłania. Wybrane przez Inż. Antosiewicza, po długim szukaniu zostały wreszcie odnalezione/ Amerykanie osobno pneumatyków nie sprzedają.

Przemysł prywatny dostarczyć może dopiero za 4 tygodnie. Staramy się otrzymać oferty z Belgji lub Anglji. Por. Rubach interweniował osobiście w Liège, z ką dostać możemy płacąc gotówką i przedkładając pozwolenie przewozu przez Francye. Gummy Min. Wojny o ile nie są droższe od belgijskich, co dziś sprawdzimy, wysłemy jaknajspieszniej. Wysłanie pociągiem dyplomatycznym nie jest możliwym.

Samochody odebrane od Amerykanów zostaną na razie skoncentrowane w jednym miejscu i w miarę możliwości załadowania wysłane.

Zaznacza się, że na razie pociągi zajęte są transportami broni i amunicji. -

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

GRUPY ELEKTRYCZNE z motor. benzynowymi. Tak Rząd Franc. jak przemysł prywatny mogą dostarczyć. Wyniki pertraktacji podane zostaną na przyszły tydzień.

PRZYRZĄDY I MATERIAŁY DLA SŁUŻBY ŁACZNOŚCI Uprasza się o nadesłanie dokładnego zestawienia zapotrzebowania. -

za zgodność: [Signature]

ZAKUP U AMERYKANOW

został sfinalizowany. Ze zapotrzebowanych samochodów uzyskano:

100 sztuk	G.M.C. Ambulansów	100
175	Ford	175
100	White Chassis 1 1/2 Tonnny	100
141	Packard Cargo 3	141
166	White Cargo 1 1/2	166
49	Ford Touring Cars	49
500	Indian Motorcycles	500
50	Side Cars	50
99	Dodge Touring Cars	99
800	Bicycles	800
27	Cadillac Touring Cars	27

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Całość tego materiału jest używana przy odbiorze części wyprodukowanych w Stanach Zjednoczonych oraz po 4 piaski i 6 kieszki dla każdego wo-
zu, po 3 piaski i 6 kieszki dla każdego motocykla, po 4 piaski gmy dla
każdego chassis ciężarowego i po 3 kompletne gmy dla bicykli. Dostawa
całości zaplanowanych na 20% i narzędzi warsztatowych za 10% kwoty zakupna
wozów, również przez Amerykanów zapewniona została. Całość te narzędzia
i przybory wybrane zostały przez Komisję odbiorczą, które w dniach nast-
pnych wyjechała na punkty koncentracyjne.

PRZEMIAŁYKIRGOWANE TELEGRAFICZNE
Minist. Woj. Franc. ma niewielki ilość pozostała jeszcze do wysłania. Wv-
brane przez Ins. Antostawioz, po długim szukaniu zostały wysłane ob-
relacjom / Amerykanie osobno przemiatyków nie sprzedają.
Przemysł prywatny dostarczył może dopiero za 4 tygodnie. Staramy się
otrzymać oferty z Belgii i Anglii. Por. Rnboch interwencji osobiste
w Liège, a kąd dostać możemy piasek gotowy i przedkładać pozwolenia
przewozu przez Francję. Gmy Min. Wojny o ile nie są droższe od belgijs-
kich, co być sprawdzimy, wylemy i kieszki. Wyższe poogiem
dyplomatycznym nie jest możliwym.

Samochody odebrane od Amerykanów zostały na razie skoncentrowane w
jednym miejscu i w miarę możliwości zabezpieczane wyjazdami.
Zamozza się, że na razie poogiem są transportami proci i sm-

152
157

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1900/51

TONNAGE SUPPOSE DU MATERIEL DEMANDE

	Tonnage	Lieu de Réception
<u>Département de l'Intendance:</u>		
Articles d'Habillement, (pantalons & Blouse)	175.5	Gievres
Essuie-mains	75.	Is sur Tille
Couvertures	2.250	Paris
Fil	1.5	St. Pierre des Corps
Outils pour cordonniers	1 2.5	Marseille
Café vert	150	Bordeaux
Thé	50	Gievres
Ris	250	Miramas
Poivre	12.5	"
Margarine	150	"
Marmelade	450	"
Vinegre	10.5	"
Tomates en boite	100	"
Pois en conserve	200	"
Sucre	300	"
"Bull Durham" conserves en boites	150	"
Avoine	30.000	"
Savon	1.000	Gievres
(Viande	2.660 (Gievres
(Pain de Guerre	6.500 (Montierchaume
Conserves: (Pois	2.000 (St. Nazaire
	49.968	
Fours et Cuisines	2.812	
	52.780	
	--175.5	= 52.955.5 tonnes
<u>Département technique.</u>		
Automobiles pour passager, autocamions		
autos, sanitaires etc.	2.500	Bordeaux-Gievres
Pièces de rechange et pneus	1.000	Vernei
Machines d'aide et outils	11000	- -
Automobiles blindées, tancs et track-cars	2.500	Bordeaux
Matériel d'Ingen. Militaire	900	Gievres
Electrotechnique	500	Gievres
<u>Département de chemin de fer d'Etat</u>		
<u>et Militaire</u>		
(Locomotives, wagons, fourgons, plateformes, utils, instruments, matériel de réparation etc..)		
<u>Département de Trains Militaires</u>		
	6.000	Gievres et Tours
<u>Section Aéronautique</u>		
	600	Gievres
<u>Département Sanitaire</u>		
Equipement dentaire de camp	40	Gievres
Diverses unités sanitaires, tels que hôpitaux, de camp, ambulances etc...	800	Gievres
Matériaux Vétérinaires	20	Gievres
Equipement d'appareils radioscopiques	500	Gievres
Equipement de Laboratoire de camp	100	
	16.960	

PLISUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

	Tonnage	Lieu de Réception
<u>Départ ament d'Artillerie</u>		
Matériel de l'Artillerie et Munition	50.000	
20.000 cart. pour fusils "Mauser"		
outre ceci il a été demandé:		
100.000 fusils "Lebel"		
30.000 mousquetons		
50.000.000 cartouches		
1.000 fusils-mitrailleurs		
2.000 chariots pour fusils(mitrailleurs		
ce transport est calculé pour environ;		
18 trains, dont 8 sont déjà expédiés à		AMBONAY
750 canons de campagne		
50 canons lourds		
220 obusiers,		
80 canons pour artillerie à cheval		
30 canons de montagne, complets avec accessoires		
60 caissons complets avec accessoires.		

Comme il y a encore des pertractations en trains, dont il est difficile de prévoir le résultat, ce tonnage est provisoire et sera très probablement augmenté sensiblement.

Résumé:

Intendance: 53000 tonnes
 Stradtechnique 17000 "
 Artillerie 50.000 "

 120.000 tonnes = 400 trains

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

POLSKA
Misja Wojskowa
PARYŻ
Materiał.

ZESTAWIENIE

1900/51

N° 444

Dep. Art. M. S.	Zarządzano	Wysłano	UWAGI
W. zapotrzebował ogółem	od Rządu Francuskie go.	lub znajdują się w stadjum ladowania! do wagonow	
Karabinow niemieckich syst. MAUSER	60.000 (10.000 + 50.000)	60.000	10.000
Kulomiotow niemieckich syst. Maxima	900 (600 + 300)	900	600
Naboi do karabinow Mausera i do kulomiotow Maxima	96.000.000 (20.000.000 + 20.000.000 + 50.000.000 + 6.000.000)	96.000.000	37.129000 z nich 20.000.000 w stadjum wysylki. 2.871.000 we wstepach do kulomiotow
Karabinow syst. Lebela	150.000	150.000	100.000
Muszkietow syst. Lebela	50.000	50.000	50.000
Kulomiotow syst. Hotchkissa	600	1.000	1.000 Stosownie do poprzedniego zapotrzebowania na 1000 kulomiotow syst. Hotchkissa.
Pistoletow automatycznych	5.000	5.000	Pistolety automatyczne hiszpanskie ze specjalnej stali (lepsze niz dawniejsze ich modele wytrzymujace minimum 50 wystrzalow.)
Szabel	10.000	10.000	
Naboi do karabinow Lebela	200.000.000	200.000.000	35.000.000
Naboi do kulomiotow Hotchkissa	15.000.000	25.000.000	15.050.000 Zazadane 25.000.000 naboi do Hotchkissa a nie 15.000.000 - wobec tego iz wyslano 1000 kulomiotow, a nie 600.
Naboi do pistoletow	250.000	250.000	z tej liczby
Armat 75 m/m	830 (750 + 80 konnych)	830	420 Wszystkie dziala zapotrzebowane sa z calym kompletem
Armat 105 T. R. Schneider	50	50	40 bateryjnym grup (dywizyjnym) i pulkow (a wiec z uprzęza,
Haubic 155 ciezs. G. Schneider	220	220	80 rzadem, wyposazeniem sluzby laczności i taborowem; co do
Armat gorskich 65 m/m	30	30	tego ostatniego, to niektore
Jaszczy dla Art. konnej	80	80	60 przedmioty beda dostarczone przez wydzial taborowy z
Pociskow do Armat 75 m/m	850.000	850.000	420.000 zakupow, poczynionych w Ameryce.
105 m/m	25.000	25.000	20.000
155 m/m	110.000	110.000	40.000

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

wystawę w najbliższym czasie

160
125

Materiał	Dep. Art. M. S.	Zarządzano od	Wysłano lub znajduje się	U W A G I
	W. zapotrze-	Rządu Francus-	w stadjum	
	bowal ogolem	kiego.	ladowania	
			do wagonow	
Pociskow do ar. Gorskich 65 m/m	30 000	30 000		
Warsztatow dywizyjnych	10	10		!Wraz z odnosnym personelem !instrukcyjnym.
" Korpusowych	5	5		
" centralnych	I	-		!Znajduje sie w stadjum !wypracowania (patrz raport !N° 45 z dnia 23/5/19
Baterji probnych				
Haubic polowych	najmniej I	<u>-2</u>		!Opis szczegolowy patrz !patrz raport N° 15 z dnia !23/V/19.
gorskich	" I	I		
Miotaczy min ciezkich	" I	<u>2</u>		
Dzial zenitowych konnych	" I	I		
" " automob.	I	I		

Masek

100000 odejrz z polk. czerwca

Reprezentant Departamentu Artyleryjskiego
Inzynier:

Leppel
Porucznik

Paryz dnia 26/V 1919.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

161
126

W Y K A Z

Materjałów Zakupionych u Rządu

FRANCUSKIEGO

Nr.	Przedmiot	Ilość	CENA Frank. Ct.	SUMA Frank. Cent.	UWAGI
1.	BLUZY	20.000	.	.	} Gotowe
2.	SPODNIE	20.000	.	.	
3.	PŁASZCZE	20.000	.	.	
4.	SUKNA na BLUZY " SPODNIE " PŁASZCZE)	30.000	.	.	} Kompletów
5.	SUKNA na CZAPKI	10.000	.	.) 10.000 Czapek
6.	OWIJAKI	50.000	.	.	
7.	KOSZULE LETN.	250.000	.	.	
8.	KALESONY "	250.000	.	.	
9.	SKARPAKI, par	250.000	.	.	
10.	HELMY SZTURM.	100.000	.	.	
11.	PASY GŁOWNE	25.000	.	.	} Więcej Francuzi nie dają
12.	PLECZAKI	50.000	.	.	
13.	ZABKI	25.000	.	.	
14.	MANIERKI 1 Paski d. Manierki)	100.000	.	.	
15.	CHLEBAKI	200.0000	.	.	
16.	PŁASZCZE NIEPRE	10.000	.	.	
17.	CHUSTK. d. NOSA	300.000	.	.	
18.	SZTYLP. KAWALER.	10.000	.	.) zamiast długich butów
19.	BLASZK. LEGITYMA	100.000	.	.	
20.	OSTROGI	20.000	.	.	
21.	POCHWY d. REWOLW.	20.000	.	.	
22.	PRZESCIERADŁA	100.000	.	.	} z każdej sztuki można wyciąć 2 przescieradła.
23.	MYLNKI d. KAWY	25.000	.	.	
24.	MANIOTY DUŻE	50	.	.	

PILSUBSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

25.	KOTŁY d. PRANIA				
	52 Litr.	350	.	.	
	102 "	500	.	.	
	158 "	150	.	.	
26.	PŁACHT d. MAKRYC	500	.	.	
27.	KUCHENNE PRZYRZ.				
	Kolekoci	50	.	.	
28.	PRZYRZĄDK d. PALEN. KAWY	50	.	.	
29.	PRZYRZĄDK RZEMNICZ Kompl.	50	.	.	
30.	STACJE d. MIĘSA	5	.	.	
31.	STACJE ŻYWNOSĆ.	5	.	.	
32.	STACJE ZAPASOWE d. Pasuy Bybia	5	.	.	

1914
KUCHENNE
PRZYRZĄDKI
BYBIA

*Nowiarowski
pulkownik*

26/1

1900/1919

W Y K A S

Interjeńskie Książki i Mapy

WYKAZ KARTONÓW

U W A G I	BUKA Prank. Umst.	GRNA Prank. Umst.	Interjeńskie	tytuł
	.	.	50.000	BUSZY
Gotowe	.	.	50.000	BŁONIN
	.	.	50.000	BARBARA
	.	.		KA...
Komplet	.	.	50.000	BUK... " BŁONIN " BARBARA
	.	.		KA...
10.000 Gębki	.	.	10.000	KA... NO GA...
	.	.	20.000	OWIANKI
	.	.	50.000	ROSIJA NIE...
	.	.	50.000	KALACHIN "
	.	.	50.000	BARBARA, POT
	.	.	100.000	MIŁY BŁONIN
nie dot.	.	.	20.000	BARA DAWNA
	.	.	50.000	BARBARA
	.	.	50.000	BARBARA
	.	.	100.000	KAROLINA I Tytuł z. Monist...
	.	.	200.000	CHŁOPKI
	.	.	10.000	BARBARA NIE...
	.	.	200.000	GRUBA A. HORA
nie dot.	.	.	10.000	BEATE KAWALA
	.	.	100.000	BLANK. KARTONÓW
	.	.	20.000	OSTROGI
	.	.	20.000	BOCHNY A. BUCHA
nie dot.	.	.	100.000	BARBARA NIE...
	.	.	20.000	BARBARA NIE...
	.	.	20	BARBARA NIE...

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

W Y K A Z

Przedmiotow Umundurowania i Ekwipunku, zakupionych u Amerykanow dla zaopatrzenia

100.000 Ludzi i 20.000 Koni.-

No. Kontr.	Data Kontr.	Przedmiot	Ilosc zapotrz Warsz.	Ilosc wyslan d.kraju	Ilosc zakupiona dodatkowo	R A Z E M	CENNA za:		SUMA S. p.	UWAGI
							Gat.	Ilosc-Jednost.		
36-	20/V	BLUZY	100.000	187.500	12.500	200.000	B. 187.500	3.75	631.875.-	
							B. 12.500	6.21	77.000.-	
36	20/V	SPODNIE	100.000	100.000	100.000	200.000	N. 49.984	6.32	315.898.88	} Do transp. dojdzie 16 par spodni.
							B. 49.254	4.74	233.463.96	
							A. 746	6.32	4.714.72	
	5/IV	PLASZCZE	100.000	III.907	-	III.907	B. III.907	5.-	559.535.-	} x Maja dac brakuj. 87.500 szuk.
42	20/V	CZAPKI	100.000	.	200.000	200.000	N. 200.000	x-; 97	194.000.-	
47	22/V	PASY d. Spodn.	100.000	.	200.000	200.000	200.000	x-.23	46.000.-	
-	/	OWIJAKI	100.000	375.000	.	375.000	N. 375.000	x2.20	730.413.20	} x dojdzie 100 par B-wyst. 42.894. N " 332006.
						B. x	-91	39.033.54	} x	
-	/	TRZEWIKI par	200.000	374.992	.	374.992	N. 201.312	x7.45	1.502.000.40	
		TRZEWIKI K.N.P.) reparowane par)	x	50.000	.	50.000	B. 173.380	x2.94	509.738.20	x Kom.Nar.P.
-	/	PLASZCZE GUM.	10.000	
42	25/V	REKAWICZKI par	.	.	200.000	200.000	200.000	x-.72	144.000.-	
-	/	HELMY SZTURM.	10.000	
47	22/V	Na Czapki, khaki	.	50.000	.	50.000	50.000	x2.38	119.000.-	
		" Bluzy, szare	.	.	50.000	50.000	50.000	x1.73	86.500.-	
		" Spodnie, "	.	.	50.000	50.000	50.000	x1.79	89.500.-	
		" Płaszcze	.	.	50.000	50.000	50.000	x1.93	96.500.-	
-	5/IV	Kalesony wełn.	400.000	750.000	.	750.000	N. 553.253	x2.-	1.106.506.-	
		Kaleson. letn. KNP	x	20.000	.	20.000	B. 196.775	x-.88	173.162.8	x Kom.Nar.P.
-	"	Koszule wełn.	400.000	370.163	.	370.163	N. 142.412	x2.-	284.824.-	
		Koszule letn. KNP	x	114.924	.	114.924	A. 62.602	x2.-	125.204.-	} x Kom/Nar/P.
						B. 165.149	x-.88	145.331.12		
-	"	Skarpetki	100.000	375.025	.	375.025	N. 113.214	x-.55	61.267.70	
		Skarpetki K.N.P.	.	43.920	.	43.920	B. 261.811	x-.23	60.216.53	x Kom.Nar.P.
-	-	Chusteczki	300.000	

Umundurowanie
 SŁUKNO
 na & Materij.

36	15/V	Reczniki	100.000	.	600.000	600.000	600.000 X .36	216.000.-
-	(-	Przescieradła	100.000
47	22/V	Sienniki	100.000	.	300.000	300.000	300.000 X.	.
36	16/V	Koce	100.000	97.863	100.000	197.863	N. 19.894 X 6.50 A. 54.674 X 6.50 B. 23.295 X 4.87	129.311.- 355.381.- 113.563.12 1/2
47	22/V	TKANINA n. Biel. metr kw,	.	.	400.000	400.000	.	.
47	"	NAMIOTY MAŁE	.	.	200.000	200.000	.	.
48	"	Plecak-ramka Worek d. menażki Menażki Puszki d. cukru " " miesa " " kawy Manierki " pokrywy do Ładownice Kubki Nóż Widelec Lyzka	100.000	.	200.000	200.000 f.	.	2.638.000.-

Bielizna

Rynsztunek

x Cen w kontr. nie podano.

x p/g Umowy Kup. 125.000 - różnica 27137 - będzie dost.

x Cen w kontr. nie podano

x d - Ho

-	-	PORTEPEE	20.000
-	-	TEMBLAK	20.000
-	-	OSTROGI	XXX 20.000
36	15/V	Białe, kłebk. Czarne, " Khaki " do szycia	100.000	.	10.000	10.000	} X cen nie podano
			100.000	.	9.000	9.000	} X " " "
			100.000	.	5.000	5.000	} X " " "
				
47	22/V	N° 3 - szpulk. N° 3 - funt. N° 10 - " N° 10 - kłebk. szewckie	.	.	1.000	1.000	} X " " "
			.	.	1.000	1.000	} X " " "
			.	.	5.000	5.000	} X " " "
			.	.	800	800	} X " " "
47	22/V	Skoza { Juchtowa, funt. Podeszwowa, "	40.000	.	10.000	10.000 f.	} X " 2 " "
			80.000
36	15/V	Przybory { Szewckie, kompl.? Krawieckie, "	150	.	120	120 komp.	} X " " "
			150
47	22/V	Siódła, Mydło d. siódl. f. " " uprzęży, f.	20.000
			.	.	10.000	10.000 f.	10.000 X .24	.	.	.	2.400.-	.
		.	.	25.000	25.000 f.	25.000 X .15	.	.	.	4.000.-	.	
-	-	KUCHNIE POLOWE	.300	} X Okazyły się za ciężkie
-	-	PIEKARNIE	.72	} na polskiej drogi.
47	22/V	NAMIOTY DUZE	.200	.	.200	.200 st.	} X pisanos w tej spr. do ilisj. gen Kontkowskiego 4 Raye nie
47	22/V	BREZENTY, sztuk,	.	.	6.000	6.000 --	} X -- " -- " --
-	-	PAPIER, ton,	.200	
-	-	MASZYNY d. pisania	.250	
42	20/V	HELMY WELNIANE	.	.	5.000	5.000 st.	.	5.000 X 2.20	.	.	11.000.-	
-	-	MAKA, ton,	4.700	

L. W. W. N. O. S. C. I. O. W. E. A. R. T. Y. K. U. L. Y.

36	10/V	SUCHARY, ton,	.400	2.350	2.350 ton	0	0	0	0	x	cen nie podano
"	"	HERBATA, funt;	0	100.000	100.000 f.	100.000	x-.40	40.000.-			
"	"	MIESO w puszki. ton	1.450	5.000	5.000 ton	5.000	x	.		x	" " "
-	-	KONSERWY REZERWOWE									
-	-	porcji -	3.200.000	3.300.000	3.300.000 por.					x	" " "
-	-	WEDZONKA - ton	0	3.500	3.500 ton					x	" " "
35	15/V	SŁONINA) SZMALEC) ton MARGARYNA)x	.150	.150	.150 ton	x 800-dol =	120.000.-			x	wzięta tylko margaryna. /masła/
"	"	FASOLA) ton GROCH) CEBULA ton	1.300 120	1.000 200	1.000 ton 200 --	x .16 f.	64.000.-				
36	20/V	PIEPRZ	10.000	25.000	25.000 f.	x .33 f.	8.250/-				
0	0	ZIELE SUSZ. ton,	10	0	0						
0	0	KAWA w Puszki. ton	500	0	0						
36	20/V	" Surowa "	200	.150	.150 ton	x .28 f.	84.000.-				
-	-	KAKAO "	100	0	0						
35	15/V	MARMOLADA "	570	.450	.450 "	x .35 f.	315.000.-				
"	"	CUKIER "	130	.300	.300 "	x .12 f.	72.000.-				
47	22/V	MLEKO ZGESZCZ "	100	.100	.100 "	x .16 f.	32.000.-				
-	-	WINO									
-	-	RUM									
35	15/V	OCET, gallon.	.220 L	2.000 g.	2.000 gal.	x .35 g.	.700.-				
36	20/V	RYZ, ton,	.	.250	.250 ton	x .10 f.	50.000.-				
35	15/V	POMIDORY, ton,	,	.100	.100 "	x .06 f.	12.000.-				
"	"	OWIES, ton,	11.000	30.000	30.000 "	x 68.75	2.062.500.-				2 porozgi i chleba (ok. 3500 T) odlegile 2 por. czerwca
36	20/V	MYDŁO, funt.	50.000	2.000.000	2.000.000 f.	x .12	240.000.-				
35	15/V	TYTON, ton,	,	.150	.150 ton	x .82 f.	246.000.-				
"	"	PAPIEROSY, sztuk,	650.000.000	100.000.000	100.000.000 szt.	x .	.				od 4 p do 12 p za 10 sztuk.

24 Maja 1919.

Nikwiarowski
ppulskolonin.

MISSION MILITAIRE POLONAISE

D'ACHATS

Hôtel " LORD BYRON "

16, Rue Lord Byron

PARIS, 8^e

TÉLÉPHONE : ÉLYSÉES 37-73

N^o

1900/91

166

1900/51

W zakresie sanitarnym należy materiały zapotrzebowane rozbić na następujące grupy:

1.) wyekwipowanie polowe
2. szpitalnictwo
3. aparaty promieni X (Roentgen)
4. dentystyka
5. laboratorja
6. Farmacja i materiały opatrunkowe
7. Srodki transportowe polowe
8. srodki transportowe kolejowe.
9. weterynarja.

I wyekwipowanie polowe.

Od Francuzow otrzymano czesciowo i wyslano:

1. wyekwipowanie dla 90 baonow, baterji lub pulk kawalerji.
2. wyekwipowanie dywizyjne dla 12 dywizji.
3. pralnie mechaniczne dal 20 dywizji
4. dezynfektory dla dywizji

W toku pertraktacji od Amerykanow:

1. wyekwipowanie dla 36 baonow
2. " dla 4 Dywizji

należy zapotrzebowac dalej:

1. wyekwipowanie dla 50 baonow
2. dezynfektorow mniejszego typu okolo 40,
- 3; przysznice polowe 100
4. Rezerwe materialu dywizyjnego
5. zupelny brak materialow transportowych

Szpitalnictwo.

Od Francuzow otrzymano i wyslano:

4. Szpitale ewakuacyjne po 200 lozek,
1. Szpital na 1000 lozek

Od Amerykanow:

materiał na 5000 lozek

Należy zapotrzebowac:

Materiał i bielizna szpitalna na 20.000 lozek
100 namiotow Bessaunaut dla szpitali polowych
10 hangarow " " " "

AparatyX.

Od Amerykanow:

- 25 aparatow na automobilach dla formacji czolowych
 - 25 " dla szpitali polowych
 - 5 " dla wiekszych szpitali tylowych
- Odpowiada to skromnemu zapotrzebowaniu dla 20 dywizji.

Dentystyka.

Od Amerykanow:

Materiał dla 50 dentystow pracujacych przy pulkach, dywizjach lub szpitalach, t. j. po 2 -3 na dywizje.

PLISUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PLISUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

167
180

1900/51

W Y K A Z

PRZEDMIOTOW ZAKUPIONYCH OD AMERYKAN .

Przedmiot	Ilość zapotrzebo- wan przez M.S.W.	Ilość zakupione u Amerykan	Cena jednostki	Suma ogólna w dolarach	Uwagi
Kuznie polowe	1800	500 sztuk zwyk 600 "Champion	4.75 17.85	1375.00 1072.00	
Komplety do kucia	1800	1000 kompl.kow. 500 do kucia koni	74.41 14.04	74 410.00 7 020.00	
Koce na konie	412000	7000 kolder 6800 kocy	3.59	25. 130.00	
Kantary	12000	60000			używane za 100 kg. 165 fr.
Owsiaki	50000	50000	73	36.500.00	
Wiadra płocien- ne	50000	5000			
Wiadra blasza- ne	10000	50000	66	33.000.00	
Prachty na wozy	20000	4000 6000 wymiaru 20' x 40'	10.62	42.480.00	Bedzie można dzielic na dwie
Latarnie	5000	5000	1.00	5.000.00	
Uprzaz	30000	60000 nagłowni 57000 uprzezy dyszlowej 2500 uprzezy pierwszej 57500 leje 5000 siodel artyleryjskich 5000 paktyaszy			używane ceny we frankach za 100 kilo
Smar	300 t	125 za funt	20	50.000.000	nie jest to czysty olej
Wazelina	300 ton	500 ton za galon	8ffl.25	156 250.00	oleja do skor
Pestronki	80000	68 ton za funt	25	34000.00	13/4" gruby
Komplety rymarskie		500	45.00	22500.00	

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

L. Archonul
168
128

LaboratorjaOd Amerykanow:

Matérjal dla 5 pracowni bakteriologicznych

Należy zapotrzebowac:

Matérjal na 5 pracowni i rezerwe dla IQ.

Formacja i
Materjaly
opatrunkowe.Od Francuzow:

Zakupiono 6 wagonow lekow i surowic oraz 15 wagonow materjalow opatrunkowych, co wystarczy na I miesiac.

Należy zamowic:

3 razy tyle co wyslano dotad.

Brak calego szeregu specyfikow i rozliczne materjaly.

Srodki
transportowe.

Sekcja automobilow zamawia:

275 samochodow sanitarnych.

Nalezalo by zamowic:

250 samochodow.

Srodki trans-
portowe kole-
jowe.

Potrzeba materjalu na 10 pociagow sanitarnych (Nic nie zamowiono)

Weterynarja.

Odczuwa sie brak specjalisty weterynarza, zamowiono od amerykanow materjal dla 50 weterynarzy.

Armja Hallera.

Po otrzymaniu dodatkowego kredytu 10.000.000 mark. bedzie wyekwipowana bardzo dobrze, niezaleznie od powyzej wymienionego materjalu.

Dezyderata i uwagi.

1) - Wyekwipowanie sanitarne na 100.000 ludzi według typu amerykanskiego kosztuje 68.000.000 marek. Liczac nieco skromniej trzeba na nie przeznaczyc 50.000.000.

2) - Nie dosc jest zakupic materjal dla dywizji, ale trzeba brac pod uwage znaczne zuzycie sie materjalow. W tym celu nalezy poformowac znaczne rezerwy, zmaszcza lekow i opatrunkow. Ogromna oszczednosc dla skarbu przedstawilo by otworzenia wlasnych pracowni i fabryk:

- 1) opatrunkow
- 2) fabrykacji ampulek
- 3) " pastylek
- 4) " lekow w tubach
- 5) " surowic
- 6) warsztatu reperacyjnego narzedzi chirurgicznych
- 7) " " aparatow Roentgena.

Francuzi ofiaruja sie zorganizowac centrale apteczna na wzor paryski oraz urzadzic kurs centralnej administracji sanitarnej. Projekt ten nalezalo by przyjac.

3) Dotad zupelny brak srodkow transportowych (wozow). Poniewaz od tego zalezna jest dobra fukcjonowanie sluzby sanitarnej, nalezy dolozyc wszelkich staram otrzymania odpowiednich wozow sanitarnych z innych armji np. wloskiej.

4) Przy rozszerzeniu zakupow sanitarnych na dalsze 400000 ludzi oprócz 200.000.000 mk. nalezy utworzyc specjalne biuro zlozene z:

- 1) Lekarza starszego
- 2) " mlodszy (chirurga)

169
131

- I) Lekarza aptekarza
- I) Intendenta szpitalnego
- I) Weterynarza

przejsciowo bylily potrzebni: dentysta, bakterjolog i specjalista od Roentgena.

- 4) Na zakupy po za stokami wojskowemi potrzeba okolo 250.000 frankow.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1900/51

718/2

MEMORANDUM.

No	WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba	Zamówione u Rządu Francuskie go.	Można zamówić u Rządu Francus- kiego.	Uwagi
I	Eskadry wywiadow- cze,	13		9 Eskadr samolo- tow Salmson	
2	Eskadry niszczy- cielskie,	8	Jedna es- kadra sa- molotow !! Spad VII-25/V	7 Eskadr samolo- tow Spad VII	Wszystkie zamówio- ne eskadry po 15 samolotów-reszta wyekwipowania
3	Eskadry bombardo- wania	4	Dwie eskadry z samolo- tow Bréguet Rénault 25/V	Dwie eskadry samolotow Voi- sin	według norm fran- cuskich.
4	Parki lotnicze	6	Je den park typu "groupe de chasse" 25/V	Pięć parków typu "groupe de chasse"	
5	Kompanie areostatycz- ne	20	-	-	Terminy przystapie- niado przygotowa- nia dalszych trans- portow, mogą być us- talone dopiero po wysłaniu pierwsze- go zamówienia t.j. po pierwszym lip- ca.
6.	Olej rycinowy.	32 ton	15 tonn	Reszta	
7.	Mobil oil A dla silników	20 ton	25/V 30 ton 25/V	Reszta	
8.	Mobil oil B dla silników	44 ton	30 tonn 25/V	Reszta	
9	Tawot	4 tonny	-	-	
10.	Oliwa maszynowa	4 tonn	-	-	
II	Oliwa cylindrowa	4 tonny	-	-	

UWAGI.

- A) Brak ustalonego kredytu dla Areonautyka.
Ustalic kredyt można wychodzac z założenia : Eskadra - I I/2 miliona franków; park - 2 miliony frankow ; kompanja areostatyczna - I milion franków .Należy pamietac o kredytach na materiały służące dla zasilania wspomnianych jednostek.
- B) Możliwość wykonania dalszego programu :

Rząd francuski jakkolwiek posiada i inne typy samolotów - ustąpi nam jed-
nakże tylko Spady (chasse) i Salmsony (C.D.A.) i Voiseny (bomb.)

Należy w tym kierunku otrzymać ścisłą decyzję ; Jedyne dwie eskadry które nam ofiarowano złożone z Bréguetów, zostały przez nas zamówione. Konkretnych propozycji otrzymania samolotów od Rządu Angielskiego i Amerykańskiego niema. Obietnicze zaś tylko od Rządu Amerykańskiego, jednakże jeszcze dotychczas bez ścisłych wskazówek, co do typów które mogłyby nam być ofiarowane .

Rynek prywatny - dostępny w Anglii, i Francji może być dostępny wkrótce według wskazówek ministerstwa . korzystanie z prywatnego rynku francuskiego wyklucza, możność szybkiego dostarczenia do kraju, w obec braku gotowych produktów .

- C) Program otrzymany z ministerstwa dla Aeronautyki nie przewiduje najzupełniej zasilania jednostek znajdujących się w kraju, lub mających być zakupionymi jest konieczność ścisłych wskazówek w tym kierunku .
- D) Program również nie przewiduje zakupu amunicji i bomb dla lotnictwa, konieczność otrzymania ścisłych wskazówek co do ilości i jakości może być ustalona tutaj.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

137

172

134